

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

24 -26.08.2024 г.

Астроном: Не метеор, а разрушил се сателит озари небето над България снощи

- focus-news.net
- [nova.bg
https://nova.bg/news/view/2024/08/26/467864/%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC-%D0%B7%D0%B0-%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%B2-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B5-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80-%D0%BF%D0%BE-%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%80%D1%83%D1%88%D0%B8%D0%BB-%D1%81%D0%B5-%D1%81%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%82/](https://nova.bg/news/view/2024/08/26/467864/%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC-%D0%B7%D0%B0-%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%B2-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B5-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80-%D0%BF%D0%BE-%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%80%D1%83%D1%88%D0%B8%D0%BB-%D1%81%D0%B5-%D1%81%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%82/)

Доц. Никола Петров обясни, че няма как да не очакваме подобни гледки

Метеор или друг светещ обект озари небето над България в неделя вечерта след 21 часа. Явлението беше наблюдавано в София и северозападната част на страната, стотици снимки и клипове бяха публикувани в социалните мрежи. Появиха се предположения, че това може да са останки от разпаднал се сателит. "Най-вероятно не е метеор. Прекалено бавно се движат тези светещи обекти, така че това е по-скоро разрушил се сателит. Те се намират над нас в обикновена орбита между 300 и 600 километра. Няма как да не очакваме подобни явления – развалени космически апарати. Ще дойде времето, в което ще се притесняваме и дали ще паднат в градовете", заяви пред NOVA астрономът и директор на Националната астрономическа обсерватория "Рожен" доц. Никола Петров. Според данните на Европейската космическа агенция около планетата лети голям брой отломки и остатъци. "Космическият боклук около Земята е около 80 000 хил. елементи. Най-вероятно са между два и три пъти повече", допълни астрономът и подчерта, че данните са разнопосочни.

Експерт обясни какво ни очаква при масивна слънчева буря

- fakti.bg

"Основната технология за комуникация - телеграфите, ще гръмнат", казва д-р Петя Трифонова

За много от нас слънцето през лятото е за тен и хубави морски дни. Но за учените е една динамична звезда, която се променя постоянно. Мощни слънчеви супербури е сценарий, за който много експерти казват, че не е просто научна фантастика, а много реална възможност.

Звездата на нашия живот е в разгара на слънчев цикъл, който след няколко месеца ще достигне своя връх и потенциално може да освободи мощни геомагнитни бури. Те имат потенциала да нарушат или дори да унищожат технологията, на която разчитаме всеки ден - от GPS системи, до електропреносни мрежи и дори интернет връзката. Откакто е създадена българската геомагнитната обсерватория в Панагюрище, наши учени пазят сведения от най-мощните явления на слънцето.

При най-силните през 1989 година канадският град Квебек остава без ток за повече от 9 часа. „Другото такова голямо събитие е през 2003 година, когато магнитното поле е много смутено за повече от седмица”, допълва пред NOVA д-р Петя Трифонова от НИГГГ-БАН. „Ако се случи такова явление, което е събитието Карингтън през 1859 година, когато е имало повсеместни полярни сияния и проблеми, основната технология за комуникация - телеграфите, ще гръмнат”, казва още експертът.

В последните 30 години, откакто електричеството и технологиите се развиват и разпространяват, мощните слънчеви изригвания са по-редки. Сега обаче човечеството има много повече за губене.

„Ясно е какво може да се случи. Такова изследване е направено преди десетина години. Американците правят симулация какво би се случило, ако се създаде такава магнитна буря, каквато на събитието Карингтън през 1859 година. Тогава те оценяват загубите си на 2,6 трилиона долара. Три са най-уязвимите неща, които могат да се случат. Сателитите са уязвими, защото тяхното хранване е с електрически панели. Комуникацията със самите сателити ще бъде нарушена, и третият ефект, който се наблюдава при сателитите - поради увеличаване на плътността на атмосферата, те пропадат. Ако се загуби комуникацията с тях може рязко да пропадане от порядъка на километри. Това веднага ще рефлектира върху комуникацията”, отбелязва д-р Трифонова. По думите ѝ третото нещо, което е уязвимо, е електропреносната система.

„Когато има магнитна буря, при самолетите се нарушава комуникацията и нивата на радиация се покачват многократно. При последните силни магнитни бури са били спирани самолетите за поне седмица около Швеция”, допълни експертът.

Според психотерапевта Детелина Стаменова един детокс от дигиталния свят може да бъде дори в плюс на човечеството.

До средата на 2025 година ще сме достигнали апогея на магнитните бури от настоящия слънчев цикъл. Учените по целия свят наблюдават звездата денонощно, пише novini.bg.

Какво ще се случи , ако има масивна слънчева буря?

- dnesplus.bg
- plovdivnews.bg

За много от нас слънцето през лятото е за тен и хубави морски дни. Но за учените е една динамична звезда, която се променя постоянно. Мощни слънчеви супербури е сценарий, за който много експерти казват, че не е просто научна фантастика, а много реална възможност.

Звездата на нашия живот е в разгара на слънчев цикъл, който след няколко месеца ще достигне своя връх и потенциално може да освободи мощни геомагнитни бури. Те имат потенциала да нарушат или дори да унищожат технологията, на която разчитаме всеки ден - от GPS системи, до електропреносни мрежи и дори интернет връзката. Откакто е създадена българската геомагнитната обсерватория в Панагюрище, наши учени пазят сведения от най-мощните явления на слънцето.

При най-силните през 1989 година канадският град Квебек остава без ток за повече от 9 часа. „Другото такова голямо събитие е през 2003 година, когато магнитното поле е много смутено за повече от седмица”, допълва пред Нова телевизия д-р Петя Трифонова от НИГГГ-БАН. „Ако се случи такова явление, което е събитието Карингтън през 1859 година, когато е имало повсеместни полярни сияния и проблеми, основната технология за комуникация - телеграфите, ще гръмнат”, казва още експертът.

В последните 30 години, откакто електричеството и технологиите се развиват и разпространяват, мощните слънчеви изригвания са по-редки. Сега обаче човечеството има много повече за губене.

„Ясно е какво може да се случи. Такова изследване е направено преди десетина години. Американците правят симулация какво би се случило, ако се създаде такава магнитна буря, каквато на събитието Карингтън през 1859 година. Тогава те оценяват загубите си на 2,6 трилиона долара. Три са най-уязвимите неща, които могат да се случат. Сателитите са уязвими, защото тяхното захранване е с електрически панели.

Комуникацията със самите сателити ще бъде нарушена, и третият ефект, който се наблюдава при сателитите - поради увеличаване на плътността на атмосферата, те пропадат. Ако се загуби комуникацията с тях може рязко да пропадане от порядъка на километри. Това веднага ще рефлектира върху комуникацията”, отбелязва д-р Трифонова. По думите ѝ третото нещо, което е уязвимо, е електропреносната система.

„Когато има магнитна буря, при самолетите се нарушава комуникацията и нивата на радиация се покачват многократно. При последните силни магнитни бури са били спирани самолетите за поне седмица около Швеция”, допълни експертът.

Според психотерапевта Детелина Стаменова един детокс от дигиталния свят може да бъде дори в плюс на човечеството.

До средата на 2025 година ще сме достигнали апогея на магнитните бури от настоящия слънчев цикъл. Учените по целия свят наблюдават звездата денонощно.

Наука, готова за бизнес

Българските учени имат цял набор от решения на различни предизвикателства и проблеми и търсят пътища и партньорства за успешната им пазарна реализация

<https://www.economic.bg/bg/a/view/nauka-gotova-za-biznes>

Българската наука е готова да си партнира с бизнеса и дори самата тя е способна да създава работещ бизнес. В това се увери всеки, който присъства на форума „Наука за бизнес“.

Тази година щеше да е неговото пето издание, ако пандемията през март 2020 г. не беше спряла всички публични изяви. Срещат ли се „двата бряга“ и говорят ли си, действат ли заедно?

Мост

За България е важно да се направи мост между науката и бизнеса, защото между научните изследвания и бизнеса има "голяма дупка", и съм много благодарен на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) и на д-р Бойко Таков, че беше възприета идеята за организирането на форума "Наука за бизнес". Това е един недостатък, който може да бъде преодолян само със стъпки от двете страни, вярва председателят на Българската академия на науките (БАН) акад. Юлиан Ревалски. По негови думи, след като държавата

инвестира в научни изследвания, учените са задължени да го направят в онази част, в която изследванията може да доведат до иновации и да бъдат внедрени в икономиката. Това е единственият начин да имаме силна и конкурентоспособна икономика.

Богатство

Акад. Юлиан Ревалски отбеляза, че конвертируемостта на богатството на България - това са хората и техният иновативен капацитет. И затова е още по-важно да се направи този близък мост между науката и бизнеса: „Аз съм повече в теоретичната част на науката, но ми се иска да видя повече разработки, които са на висока степен на технологична готовност, и заедно с бизнеса те да бъдат доведени до прототипи, а след това бизнесът да ги индустриализира“.

Развоен център

С форума "Наука за бизнес" искаме да покажем, че академията е отворена към бизнеса и може да помогне на цялата икономика. БАН може и трябва да играе ролята на развоен център на бизнеса, уверява д-р Бойко Таков, изпълнителен директор на ИАНМСП, съорганизатор на събитието. Според него науката е и бизнес, тя движи икономиката: „Говорим непрестанно за иновации и за това се отделят много финансови средства както на национално, така и на европейско равнище. Време е бизнесът и академичните среди да установят по-тясно сътрудничество“.

Финансиране

Отвъд добрите благопожелания и очаквания, има „инструменти“ за насърчаване на връзката „Наука-бизнес“. През 2024 г. Проф. Георги Ангелов, зам.-министър на иновациите и растежа от служебното правителство, посочи две предстоящи процедури с общ бюджет от 86 млн. лв. по Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (ПНИИДИТ), която Министерството на иновациите и растежа (МИР) администрира. Нейната цел е да насърчава сътрудничеството между академичния сектор и бизнеса, да развива иновационния потенциал на малките и средните предприятия и да осигурява подкрепа за авангардни научни и иновационни програми и проекти. Предстои МИР да обяви процедура „Малки иновативни грантове за малки и средни предприятия“. Бюджетът ѝ е 25 млн. лева и ще създаде предпоставки за широко използване на изградените модерни научни комплекси за решаване на реални проблеми на бизнеса чрез по-широко използване на капацитета на научните организации, центровете за върхови постижения и центровете за компетентност, като се предоставя финансиране за достъп до широк набор от наукоемки услуги,

лабораторни изпитвания, анализи и експертиза. Създадените 16 центъра за върхови постижения и центрове за компетентност в предишния програмен период може да бъдат въввлечени по-широко в научните изследвания и разработки съвместно между компании и изследователски институции. За тях е предвидено финансиране за устойчивост в настоящия програмен период и сътрудничеството им с компаниите би допринесло за постигане на пълноценни резултати и добавяне на стойност.

Още инструменти

Другата процедура, която МИР ще обяви, е „Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация“ с бюджет от 60.7 млн. лв. Тя ще повиши конкурентоспособността на малките и средните предприятия чрез превръщането на „зелените“ предизвикателства във възможности, които създават нови пътища за иновации, икономически растеж и качеството на живот и водят до намаляване на отрицателното въздействие върху околната среда и климата. За създаването на Фонд за технологичен трансфер предстои процедура за избор на финансов мениджър. Тя ще се води от Фонд на фондовете към МИР. По линия на иновациите в сектор Отбрана има още няколко финансови инструмента. Това са Ускорителят в областта на иновациите в отбраната в северния Атлантик (DIANA) и Фондът за иновации на НАТО. По инструмента DIANA може да участват както нововъзникващи фирми, така и развиващи се компании, съсредоточени върху такива технологии. Фондът на НАТО за иновации ще осигурява инвестиции във високотехнологични стартъпи и компании, които имат потенциал за приложение в сигурността и отбраната, като по него може да се кандидатства с проекти по всяко време от годината.

Разработки

Сред добрите примери за успешни проекти между науката и бизнеса са: изграждането на квантово-комуникационна мрежа, метод за рециклиране на отпадък от фармацевтичната промишленост, разработване и внедряване на процеси за извличане на колаген, иновационно решение за оценка на замърсяване с микропластмаси във водна среда. Форумът даде възможност екипи на БАН да представят научно-приложни технологии и проекти - например получаване на атомна енергия с хидростатично налягане, пилотна линия за производство на литиево-йонни батерии, 3D принтер за микро- и наноразмерни обекти, лаборатория за изпитване на водородни електрохимични преобразуватели (водни електролизьори, горивни клетки, водородни електрохимични компресори), но също и прототип на „умна“ боксова круша за тренировки. В духа на зелените идеи се

предлага метод и инсталация за преработка на градски битови отпадъци чрез изгаряне, а също и материали за обезвреждане на парникови газове. Сред разработките са: Биосензорна технология за детектиране на патогени, газове, пестициди; Създаване на огнеупорни мулитови керамични изделия с помощта на 3D принтиране; Износоустойчив и неомокряем бетон на основата на хидрофобни наночастици от въглеродни сажди; Метод за селективно извличане на вещества; Антимикробни геополимерни бои на базата на природен зеолит; Азотен тор с намалена загуба на азот; ДНК баркодинг технологии.

Всички екипи са от български учени с опит и знания, изпълнени с готовност да доведат до успешна пазарна реализация своите разработки.

Текстът е част от бр. 121 на сп. „Икономика“. Публикува се в Economic.bg по силата на партньорско споразумение между двете медии. Темите и мненията са подбрани от екипа на списанието и не съвпадат непременно с редакционната политика на Economic.bg.

[Еркечкото лазаруване е част от видео, популяризиращо традициите в европейските селски райони](#)

- burgasinfo.com

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей към Българската академия на науките участва в международен проект MEDITELLER, като едно от селищата, представени с видеоматериал от България, е село Еркеч (днешно Козичино) със своя автентичен обичай Еркечко лазаруване. Кадрите са част от филма, сътворен на “Голямо Лазари” през 2023 г. съвместно с Община Поморие, проф. Горица Найденова, Радосвета Калчева и Кметство Козичино. Оператор на филма е Владимир Петров, а видеомонтажът е дело на Пламен Николов.

Проектът MEDITELLER има за цел да популяризира традициите, идентичността и нематериалното културно наследство на европейските селски райони.